

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:1

2015-05-28

U2015/3229/S

Utbildningsdepartementet

Statens skolverk
106 20 Stockholm

Uppdrag att förbereda inför ett kommande uppdrag om statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan

---

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens skolverk att förbereda inför ett kommande uppdrag som innebär att ett statsbidrag, i mån av medel, ska fördelas till huvudmän för att minska barngruppers storlek i förskolan. Det kommande uppdraget ska genomföras med förbehåll för riksdagens beslut i fråga om regeringens proposition Vårändringsbudget för 2015 (prop.2014/15:99). Satsningen är ett sätt för regeringen att stimulera huvudmännens arbete med att se till att förskolans barngrupper har en lämplig sammansättning och storlek.

Statens skolverk ska

- lämna information till huvudmän om syftet med det kommande statsbidraget och regeringens avsikter när det gäller förutsättningar för att ta del av det,
- vara berett att ta emot och behandla ansökningar fr.o.m. den 3 augusti med en sista ansökningsdag som bör infalla den 1 september,
- planera för att fr.o.m. den 1 oktober betala ut medel till huvudmän som beviljats statsbidrag.

Statens skolverk får för läsåret 2015/16 använda högst 3 miljoner kronor för uppdragets genomförande. Detta finansieras inom anslag 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet m.m. ap. 3 Fördelas efter beslut av regeringens (ram).

Statens skolverk ska hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat under uppdragets genomförande.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 november 2015.

Bakgrund

Förskolan spelar en viktig roll för barns allsidiga utveckling och bidrar till att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. Barngruppen ska ses som en viktig och aktiv del i utveckling och lärande. En viktig förutsättning för att förskolan ska kunna uppfylla målen för verksamheten är dock att barngrupperna har en lämplig storlek och att personaltätheten är tillräcklig. Alla barn i förskolan har rätt att bli sedda och få möjligheter till lek och pedagogiska utmaningar.

Barngruppens storlek är en av flera faktorer som påverkar verksamhetens kvalitet. Andra faktorer är bland annat det pedagogiska ledarskapet, personalens utbildning och kompetens, möjligheter till fortbildning, barnens ålder, barn i behov av särskilt stöd, personaltäthet mm.

Förskolans ställning och det pedagogiska uppdraget stärktes i den nya skollagen och den reviderade läroplanen. Statens skolinspektion har påtalat vid både kvalitetsgranskning och tillsyn att det fortfarande finns kvalitetsbrister och skillnader i kvalitet, både mellan förskolor och mellan kommuner. Regeringen aviserade därför i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 Utgiftsområde 16) att den avsåg att tillföra resurser genom ett riktat statsbidrag för att stödja huvudmännens arbete med att minska gruppstorlekarna i förskolan.

Regeringen har även gett Statens skolverk i uppdrag (U2015/1495/S) att återinföra riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan. Riktmärke ska införas i kommentar till allmänna råd om förskolan och baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, med utgångspunkt i pedagogisk-, utvecklings- och socialpsykologisk forskning. En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 februari 2016.

Statens skolinspektion ska vidare under tre år granska förskolans kvalitet och måluppfyllelse (U2015/2142/GV). Granskningen ska inriktas mot olika aspekter av kvaliteten i förskolans verksamhet och ska lyfta fram viktiga utvecklingsområden i de granskade verksamheterna. Barngruppernas storlek ska särskilt analyseras, med barn under tre år i fokus. En strävan är att utifrån en granskning av framgångsfaktorer beskriva konkreta exempel på förutsättningar och arbetssätt i förskolan så att fler kan dra nytta av dessa erfarenheter. Skolinspektionen ska sammanfatta och analysera sina sammantagna erfarenheter och redogöra för konstaterade utvecklingsområden. Uppdraget ska delredovisas senast den 19 februari 2016 och senast den 17 februari 2017 samt slutredovisas senast den 16 februari 2018 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Trots att många faktorer påverkar förskolans kvalitet kan barngruppens storlek ses som särskilt betydelsefull. I förskolans läroplan (Lpfö 98) framhålls att barngruppen ska ses som en viktig del i barns utveckling och lärande. Barn behöver utvecklas i socialt samspel, kunna utveckla relationer med andra barn och vuxna samt känna trygghet och kontinuitet i barngruppen. Det är således viktigt att i första hand minska barngruppernas storlek när grupperna är för stora för att alla barn ska kunna ges möjlighet att utvecklas socialt, känslomässigt och intellektuellt i en grupp.

Det är enligt skollagen (2010:800) huvudmannens ansvar att se till att grupperna i förskolan har en lämplig storlek och att det finns tillräckligt med personal. För att säkerställa att det finns förutsättningar för en förskola där varje barn kan utvecklas efter sina behov vill regeringen tillföra resurser för att möjliggöra mindre barngrupper och därigenom stärka kvaliteten i förskolan.

Regeringen har därför i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) föreslagit att medel ska avsättas för ett statsbidrag till huvudmän i syfte att minska barngrupperna i förskolan. Särskilt fokus ska ligga på gruppstorleken för de yngsta barnen. Regeringen föreslår i nämnda proposition att 415 miljoner kronor avsätts för detta ändamål för 2015 och beräknar 830 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016. Regeringens planerar med förbehåll för riksdagens beslut i fråga om vårändringsbudgeten att besluta en förordning om statsbidraget efter riksdagens beslut.

Barngrupper kan organiseras på många olika sätt. Det kan t.ex. vara i småbarngrupper, i åldersblandade grupper med barn mellan 1–5 år eller i åldershomogena grupper. Huvudmannen och förskolechefen avgör barngruppernas organisation utifrån de förutsättningar samt behov som finns vid varje förskoleenhet. Regeringen har inte för avsikt att påverka organisationen av barngrupper i detta avseende. För huvudmän som väljer att ta del av satsningen kan det dock innebära ett förändrat behov av lokaler och personal.

Regeringens avsikt är att,

- statsbidraget ska fördelas till huvudmän för insatser som syftar till att minska barngruppernas storlek, varvid huvudmannen ska prioritera barngrupper med de yngsta barnen,
- bidrag ska beviljas, i mån av medel, för ett år i sänder och bidragsåret ska börja den 1 juli,
- det belopp som ska utgå till huvudmannen ska vara 30 000 kronor för varje minskning av en barngrupp med en plats.
- statsbidrag lämnas också med 30 000 kronor för att en annars planerad utökning av barngruppens storlek med en plats undviks,

- statsbidraget är stadigvarande men utformning och villkor kan förändras kommande bidragsår, och
- huvudmannen ska i ansökan ange vilka åtgärder som huvudmannen vill göra samt vilket belopp som söks. Ansökan bör bland annat innehålla,
  - en redogörelse för hur huvudmannen planerar att minska barngruppernas storlek vid den eller de förskoleenheter som ansökan avser,
  - vilken gruppstorlek som ska uppnås med de insatser som huvudmannen vill genomföra, och
  - en beskrivning av hur huvudmannen planerar att följa upp utvecklingen av barngruppernas storlek.

Regeringen kommer att noga följa effekterna av åtgärderna och utvecklingen av förskolans kvalitet. Om satsningen inte leder till förbättrad kvalitet avser regeringen att i framtiden överväga en förändrad lagstiftning i denna fråga.

På regeringens vägnar

Gustav Fridolin

Christer Tofténus

Kopia till

Finansdepartementet, budgetavdelningen
Riksdagen, utbildningsutskottet
Statens skolinspektion
Sveriges kommuner och landsting
Friskolornas riksförbund